

Tietoa rahoitusvälineistä ja niihin liittyvistä riskeistä

Rahastosijoittamiseen liittyvät riskit

Rahastosijoittamiseen liittyvät yleiset riskit

Sijoittamiseen liittyy aina riski, jolla tarkoitetaan sijoituksen tuottoon liittyvää epävarmuutta. Käytännössä riski tarkoittaa mahdollisuutta saada sijoituksesta odotettua huonompaa tai parempaa tuottoa, ja myös mahdollisuutta menettää sijoitetut varat osaksi tai kokonaan. Rahastoihin sijoittavan on lisäksi otettava huomioon, että rahasto voidaan sulauttaa toiseen rahastoon, jakaa useammaksi rahastoksi tai lakkauttaa.

Kaikille rahastoille on yhteistä, että rahasto-osuuden arvo voi nousta tai laskea. Rahaston arvovaihtelua mitataan yleisesti volatiliteetilla. Mitä suurempi on rahaston vuotuinen volatiliteetti, sitä suurempi on rahaston *arvovaihteluun liittyvä riski*. Sijoittaja voi rahasto-osuuksia lunastaessaan saada takaisin vähemmän kuin hän siihen alun perin sijoitti, eikä rahaston tuottohistoria ole tae tulevasta tuotosta.

Rahastot pienentävät yksittäiseen sijoitukseen liittyvää riskiä hajauttamalla sijoitukset useaan sijoituskohteeseen rahaston sijoituspolitiikan mukaan. Rahastoon kohdistuu kuitenkin aina *markkinariski*, jolla tarkoitetaan riskiä siitä, että rahaston yksittäisten sijoitusten hinnat muuttuvat yleisen markkinakehityksen seurauksena.

Rahastoon voi kohdistua *likviditeettiriski*, jolla tarkoitetaan riskiä siitä, että rahaston sijoitusten muuttaminen käteiseksi ei onnistu suunnitellussa ajassa eikä toivottuun hintaan. Tämä voi vaikuttaa rahasto-osuuden kehitykseen, mikäli rahaston sijoituksia joudutaan realisoimaan epäsuotuisaan aikaan. Likviditeettiriskiä voi esiintyä poikkeuksellisessa markkinatilanteessa, jolloin esimerkiksi tietyillä arvopapereilla ei käydy aktiivisesti kauppaa tai niiden osto- ja myyntinoteerausten välinen ero on suuri tai ne puuttuvat kokonaan. Rahasto-osuuksien lunastus voi tällöin kestää tavallista pidempään ja lunastukset voidaan tietyissä tilanteissa keskeyttää.

Selvitysriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että arvopaperikaupan vastapuoli ei toimisi sovittujen ehtojen mukaisesti, vaikka toinen osapuoli on täyttänyt omat sopimusvelvoitteensa. Selvitysrishti on suurempi mannterit välisissä arvopaperi- ja valuuttatransaktioissa, sillä kauppohen selvitys voi tapahtua eri aikavyöhykkeillä. Kehittyvillä arvopaperimarkkinoilla selvitysrishti on yleensä suurempi kuin kehittyneillä markkinoilla.

Rahastosijoittamiseen saattaa liittyä *operatiivisia riskejä*, joita voi aiheutua esimerkiksi ulkoisista tekijöistä ja teknologiasta tai henkilöstön, organisaation tai sisäisten prosessien puutteellisesta toiminnasta. Operatiivisiin riskeihin voidaan lukea myös mahdolliset henkilöstö- ja organisaatiomuutokset.

Force Majeure -riskeillä tarkoitetaan sopimuksista riippumattomia, ennalta arvaamattomia ja ylivoimaisia seurauksia aiheuttavia tekijöitä, jotka merkitsevät riskiä toiminnan jatkuvuudesta ja joista sopimusosapuolet eivät ole vastuussa. Force Majeure -riskejä voivat olla esimerkiksi vakavat luonnonkatastrofit, kapinat, lakot ja sotatilat. Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa merkittävästi esimerkiksi rahaston sijoituskohteena olevien arvopapereiden hintoihin tai rahaston mahdollisuuksiin käydä arvopaperikauppaa. Tämän seurauksena Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa myös rahastolunastusten toteutusaikatauluun.

Sijoitusrahastot on jaettu sijoituskohteiden perusteella osakerahastoihin, korkorahastoihin, yhdistelmärahastoihin ja muihin rahastoihin. Erityyppisillä rahastoilla on omaisuusluokalleen tyypillisiä riskejä. Rahaston sisältämä *omaisuusluokkariski* on sitä korkeampi, mitä enemmän sijoitukset on keskitetty tiettyihin omaisuuslajeihin, kuten osakkeisiin tai korkosijoituksiin. Yksittäisiin omaisuuslajeihin sijoittavissa rahastoissa yksittäisen omaisuuslajin tulevaisuudennäkymien muutoksen vaikutus rahaston arvoon voi olla huomattava.

Joukkolainasijoittamiseen liittyvät riskit

Joukkolainaan sijoitettaessa pitää aina tutustua lainaehtoihin. Lainaehdoissa määritellään tuoton ja nimellispääoman takaisinmaksu erilaisissa markkinatilanteissa. Lisäksi joukkolainasijoituksessa pitää arvioida liikkeeseenlaskijan kykyä selviytyä velvoitteistaan.

Joukkolainan riskejä ovat markkina- ja selvitysrisiki, Force Majeure- ja operatiivinen riski sekä liikkeeseenlaskijarisiki, likviditeettirisiki ja pääoma-, korko- sekä muu tuottoon kohdistuva riski.

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että joukkolainojen hinnat muuttuvat yleisen markkinakehityksen seurauksena. Jälkimarkkinoilla joukkolainojen arvot vaihtelevat kysynnän ja tarjonnan mukaan. Markkinariski realisoituu, kun joukkolainat myydään kesken lainan juoksuajan. Joukkolainan arvovaihteluun liittyvää yritysrisikiä voi pienentää hajauttamalla useiden eri liikkeeseenlaskijoiden joukkolainoihin.

Selvitysriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa vastapuoli ei kykene suoriutumaan velvoitteistaan ts. vastapuoli ei pysty toimittamaan kauppaan sisältyviä arvopapereita tai maksamaan kauppahintaa sovittujen ehtojen mukaisesti, huolimatta siitä että toinen osapuoli on täyttänyt omat sopimusvelvoitteensa.

Force Majeure -riskeillä tarkoitetaan sopimuksista riippumattomia, ennalta arvaamattomia ja ylivoimaisia seurauksia aiheuttavia tekijöitä, jotka merkitsevät riskiä toiminnan jatkuvuudesta ja joista sopimusosapuolet eivät ole vastuussa. Force Majeure -riskejä voivat olla esimerkiksi vakavat luonnonkatastrofit, kapinat, lakot ja sotatilat. Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa merkittävästi arvopapereiden hintoihin tai mahdollisuuksiin käydä arvopaperikauppaa. Tämän seurauksena Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa myös joukkolainakauppojen toteutusaikatauluun.

Liikkeeseenlaskijariskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa joukkovelkakirjalainan liikkeeseenlaskija ei kykene maksamaan sijoittajalle takaisin ehtojen mukaista tuottoa ja nimellispääomaa sijoituksen erääntyessä. Liikkeeseenlaskijariski toteutuu esimerkiksi liikkeeseenlaskijankonkurssissa, jolloin takaisinmaksukykyä ei enää ole.

Pääomariski toteutuu, jos lainan liikkeeseen laskenut yritys menee konkurssiin, eikä sillä ole varoja maksaa lainan nimellispääomaa takaisin joukkolainan haltijoille. Lainalle asetettuvakuus vähentää pääomariskiä vakuuden realisointiarvon mukaan.

Likviditeettiriskiin vaikuttaa arvopaperin kysyntä ja tarjonta. Jos arvopaperilla käydään hyvin vähäistä kauppaa voi arvopaperin käteiseksi muuttaminen toivottuun hintaan sekä aikaan olla hankalaa sekä johtaa suuriin arvonmuutoksiin.

Korkoriski tarkoittaa, että yleisen korkotason noustessa tai markkinoiden muuttuessa vastoin odotuksia joukkolainan myyntiarvo eli kurssi laskee. Korkoriski toteutuu korkosidonnaisissa joukkolainoissa silloin, kun sijoittaja myy lainan pois kesken juoksuajan ja merkintä- ja myyntihetken välisenä aikana korot ovat nousseet. Esimerkiksi asiakas on ostanut joukkolainaa emissiokurssilla 100 %. Kun lainan myyntikurssi on esimerkiksi 98,8 %, asiakkaalle maksetaan 1.000 euron nimellisarvoisesta joukkolainasta 988 euroa + mahdollinen kertynyt korko. Jos korot laskevat, saa sijoittaja voittoa. Lainan myyntikurssi on esimerkiksi 102,5 %, asiakkaalle maksetaan 1.000 euron nimellisarvoisesta joukkolainasta 1.025 euroa + kertynyt korko.

Osakesijoittamiseen liittyvät riskit

Osakesijoittamisen riskit liittyvät paitsi yleisiin riskeihin, joita ovat markkina- ja selvitysriski sekä Force Majeure- ja operatiivinen riski, ja yhtiön menestykseen liittyviin riskeihin. Ulkomaisiin osakesijoituksiin liittyy myös valuuttakurssiriski.

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että osakkeiden hinnat muuttuvat yleisenmarkkina-kehityksen seurauksena. Jälkimarkkinoilla osakkeiden kurssit eli arvot vaihtelevat kysynnän ja tarjonnan mukaan. Kurssiriski realisoituu, kun osakkeet myydään. Osakkeenarvonvaihteluun liittyvää yritysrisiä voi pienentää hajauttamalla useisiin eri osakkeisiin eri toimialoilla. Yleistä markkinariskiä voi pienentää hajauttamalla myös esimerkiksi korkokohteisiin.

Selvitysriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa vastapuoli ei kykene suoriutumaan velvoitteistaan ts. vastapuoli ei pysty toimittamaan kauppaan sisältyviä arvopapereita tai maksamaankauppahintaa sovittujen ehtojen mukaisesti, huolimatta siitä että toinen osapuoli on täyttänyt omat sopimusvelvoitteensa.

Force Majeure -riskeillä tarkoitetaan sopimuksista riippumattomia, ennalta arvaamattomia ja ylivoimaisia seurauksia aiheuttavia tekijöitä, jotka merkitsevät riskiä toiminnanjatkuvuudesta ja joista sopimusosapuolet eivät ole vastuussa. Force Majeure -riskejä voivat olla esimerkiksi vakavat luonnonkatastrofit, kapinat, lakot ja sotatilat. Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa merkittävästi arvopapereiden hintoihin tai mahdollisuuksiin käydä arvopaperikauppaa. Tämän seurauksena Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa myös osakekauppojen toteutusaikatauluun.

Osakkeen omistajalla eli osakkaalla on **riski menettää yritykseen sijoittamansa pääoma**, jos yritys tekee konkurssin. Suorat sijoitukset osakkeisiin vaativat huolellista perehtymistä osakemarkkinoihin ja sijoituskohteena oleviin yhtiöihin. Osakkeiden valintaongelmaa ja riskiä voi pienentää ostamalla yksittäisten osakkeiden sijasta osakkeisiin sijoittavien rahastojen osuuksia.

Kategoria A (pääomaturvatut, riski max. 10 %)

Pääomaturvatut rahoitusvälineet

Pääomaturvattuina ovat tuotteet, joissa pääomariski on enintään 10 %, esimerkiksi indeksilainat. Indeksilainojen tuotto voi olla sidottu esimerkiksi hyödyke-, korko-, osake- tai valuuttaindeksihin. Näiden indeksilainojen merkintähinta vaihtelee 100 % - 110 % välillä.

Lisäksi markkinoilla on lainoja, joissa nimellispääoma maksetaan aina vähintään 90%:sesti takaisin eräpäivänä merkintähinnan ollessa maksimissaan 100 %. Pääomasuoja on voimassa kuitenkin vain eräpäivänä. Takaisinostohinta voi laina-aikana olla yli tai alle nimellisarvon riippuen viiteindeksin kehityksestä.

Indeksilainojen riskejä ovat selvitysrisi, Force Majeure- ja operatiivinen riski sekä liikkeeseenlaskijariski, likviditeettiriski ja korko- sekä markkinariski.

Selvitysrisillä tarkoitetaan tilannetta, jossa vastapuoli ei kykene suoriutumaan velvoitteistaan ts. vastapuoli ei pysty toimittamaan kauppaan sisältyviä arvopapereita tai maksamaan kauppahintaa sovittujenehtojen mukaisesti huolimatta siitä että toinen osapuoli on täyttänyt omat sopimusvelvoitteensa.

Force Majeure -riskeillä tarkoitetaan sopimuksista riippumattomia, ennalta arvaamattomia ja ylivoimaisia seurauksia aiheuttavia tekijöitä, jotka merkitsevät riskiä toiminnanjatkuvuudesta ja joista sopimusosapuolet eivät ole vastuussa. Force Majeure -riskejä voivat olla esimerkiksi vakavat luonnonkatastrofit, kapinat, lakot ja sotatilat. Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa merkittävästi arvopapereiden hintoihin tai mahdollisuuksiin käydä arvopaperikauppaa. Tämän seurauksena Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa myös indeksilainakauppojen toteutusaikatauluun.

Operatiivisia riskejä voi aiheutua esimerkiksi ulkoisista tekijöistä ja teknologiasta tai henkilöstön, organisaation tai sisäisten prosessien puutteellisesta toiminnasta. Operatiivisiin riskeihin voidaan lukea myös mahdolliset henkilöstö- ja organisaatiomuutokset.

Indeksilainoihin liittyy myös **likviditeettiriski**, sillä indeksilainan jälkimarkkinoilla on yleensä vain yksi mahdollinen vastapuoli (indeksilainan liikkeeseenlaskija). Likviditeettiriski kasvaa etenkin niissä tapauksissa, joissa indeksilainojen liikkeeseenlaskija sitoutuu ostamaan indeksilainan takaisin vain tiettyinä päivinä vuodessa.

Indeksilainoihin liittyy aina myös **liikkeeseenlaskijariski**, jolla tarkoitetaan riskiä siitä, että liikkeeseenlaskija ei pystyisi suoriutumaan joukkolainan tuoton ja/tai pääoman takaisinmaksusta ajallaan esimerkiksi konkurssin vuoksi.

Korkoriski tarkoittaa, että yleisen korkotason noustessa tai markkinoiden muuttuessa vastoin odotuksia indeksilainan myyntiarvo eli kurssi laskee. Korkoriski toteutuu indeksilainoissa silloin, kun sijoittaja myy lainan pois kesken juoksuajan ja merkintä- ja myyntihetkenvälisenä

aikana korot ovat nousseet. Esimerkiksi asiakas on ostanut indeksilainaa emissiokurssilla 100 %. Kun lainan myyntikurssi on esimerkiksi 98,8 %, asiakkaalle maksetaan 1.000 euron nimellisarvoisesta indeksilainasta 988 euroa + mahdollinen kertynyt korko. Jos korot laskevat, saa sijoittaja voittoa. Lainan myyntikurssi on esimerkiksi 102,5 %, asiakkaalle maksetaan 1.000 euron nimellisarvoisesta joukkolainasta 1.025 euroa + kertynyt korko.

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että rahoitusvälineiden hinnat muuttuvat yleisen markkinakehityksen seurauksena. Jälkimarkkinoilla indeksilainojen arvot vaihtelevat korkomuutosten lisäksi myös kohde-etuuden hinnan muutosten ts. kysynnän ja tarjonnan mukaan. Markkinariski realisoituu indeksilainojen kohdalla siten, ettei indeksilainalle saakaan odotettua tuottoa tai tuotto jää kokonaan saamatta.

Markkinoilla on erillislainoja (private placements), jotka rakenteellisesti kuuluvat pääomaturvattujen ryhmään. Nämä tuotteet ovat yleensä räätälöityjä tietyille asiakasryhmälle. Tunnusomaista näille on, että tarjonta ja jälkimarkkinakauppa on rajoitettua.

Kategoria B (Pääomaan rajattu riski max. 100 %)

Joukkolainat

Ryhmään kuuluvat indeksilainat, joissa eräpäivänä ei ole pääomasuojaa tai se on rajoitettu. Näiden lainojen tuotto voi olla sidottu esimerkiksi hyödyke-, korko-, osake- tai valuuttaindekseihin. Joukkolainan riskejä ovat markkina- ja selvitysrisi, Force Majeure- ja operatiivinen riski sekä liikkeeseenlaskijariski, likviditeettiriski ja pääoma-, korko- sekä muu tuottoon kohdistuvariski.

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että joukkolainojen hinnat muuttuvat yleisen markkinakehityksen seurauksena. Jälkimarkkinoilla joukkolainojen arvot vaihtelevat kysynnän ja tarjonnan mukaan. Markkinariski realisoituu, kun indeksilainat myydään kesken lainan juoksuajan tai se erääntyy.

Selvitysriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa vastapuoli ei kykene suoriutumaan velvoitteistaan ts. vastapuoli ei pysty toimittamaan kauppaan sisältyviä arvopapereita tai maksamaankauppahintaa sovitujen ehtojen mukaisesti huolimatta siitä että toinen osapuoli on täyttänyt omat sopimusvelvoitteensa.

Force Majeure -riskeillä tarkoitetaan sopimuksista riippumattomia, ennalta arvaamattomia ja ylivoimaisia seurauksia aiheuttavia tekijöitä, jotka merkitsevät riskiä toiminnanjatkuvuudesta ja joista sopimusosapuolet eivät ole vastuussa. Force Majeure -riskejä voivat olla esimerkiksi vakavat luonnonkatastrofit, kapinat, lakot ja sotatilat. Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa merkittävästi arvopapereiden hintoihin tai mahdollisuuksiin käydä arvopaperikauppaa. Tämän seurauksena Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa myös joukkolainakauppojen toteutusaikatauluun.

Operatiivisia riskejä voi aiheutua esimerkiksi ulkoisista tekijöistä ja teknologiasta tai henkilöstön, organisaation tai sisäisten prosessien puutteellisesta toiminnasta. Operatiivisiin riskeihin voidaan lukea myös mahdolliset henkilöstö- ja organisaatiomuutokset.

Liikkeeseenlaskijariskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa joukkovelkakirjalainan liikkeeseenlaskija ei kykene maksamaan sijoittajalle takaisin ehtojen mukaista tuottoa ja nimellispääomaa sijoituksen erääntyessä. Liikkeeseenlaskijariski toteutuu esimerkiksi liikkeeseenlaskijankonkurssissa, jolloin takaisinmaksukykyä ei enää ole.

Pääomariski toteutuu, jos lainan liikkeeseen laskenut yritys menee konkurssiin, eikä sillä ei ole varoja maksaa lainan nimellispääomaa takaisin joukkolainan haltijoille. Lainalle asetettu vakuus vähentää pääomariskiä vakuuden realisointiarvon mukaan.

Likviditeettiriski vaikuttaa arvopaperin kysyntä ja tarjonta. Jos arvopaperilla käydään hyvin vähäistä kauppaa voi arvopaperin käteiseksi muuttaminen toivottuun hintaan sekä aikaan olla hanka- laa sekä johtaa suuriin arvonmuutoksiin.

Korkoriski tarkoittaa, että yleisen korkotason noustessa tai markkinoiden muuttuessa vastoin odotuksia joukkolainan myyntiarvo eli kurssi laskee. Korkoriski toteutuu korkosidonnaisissa joukkolainoissa silloin, kun sijoittaja myy lainan pois kesken juoksuajan ja merkintä- ja myyntihetken välisenä aikana korot ovat nousseet. Esimerkiksi asiakas on ostanut joukkolainaa emissiokurssilla 100 %. Kun lainan myyntikurssi on esimerkiksi 98,8 %, asiakkaalle maksetaan 1.000 euron nimellisarvoisesta joukkolainasta 988 euroa + mahdollinen kertynyt korko. Jos korot laskevat, saa sijoittaja voittoa. Lainan myyntikurssi on esimerkiksi 102,5 %, asiakkaalle maksetaan 1.000 euron nimellisarvoisesta joukkolainasta 1.025 euroa + kertynyt korko.

Markkinoilla on myös yritysten luottoriskiin sidottuja lainoja esim. CDO-lainat (Collateralised Debt Obligation). Sijoittaja ottaa näissä kantaaksensa pääomariskin, eli riskin siitä, että viiteyritys ei selviä vastuistaan ja joutuu selvitystilaan tai konkurssiin. Jos riski toteutuu jonkin viiteyrityksen kohdalla, sijoittaja menettää tällöin sijoittamastaan pääomasta osan tai koko pääoman.

Muita ryhmään kuuluvia joukkolainoja ovat esimerkiksi optio- ja vaihtovelkakirjalainat. Vaihtovelkakirjalainan voi vaihtaa liikkeeseenlaskijan osakkeiksi velkakirjan ehdoissa määritellyllä tavalla. Optiolainaan taas liittyy optiotodistus, joka oikeuttaa merkitsemään liikkeeseenlaskijan osakkeita tietyllä hinnalla tietyssä ajankohtana tulevaisuudessa. Joukkolainoihin liittyy aina myös liikkeeseenlaskijariski, jolla tarkoitetaan riskiä siitä, että liikkeeseenlaskija ei pystyisi suoriutumaan joukkolainan tuoton ja/tai pääoman takaisinmaksusta ajallaan esimerkiksi konkurssin vuoksi.

Nämä joukkolainatuotteet sopivat kokeneille ja omatoimisille sijoittajille, jotka ovat valmiita ottamaan riskiä sijoitetun pääoman menettämisestä vastapainona hyvälle tuottomahdollisuudelle.

Markkinoilla on erillislainoja (private placements), jotka rakenteellisesti kuuluvat tähän ryhmään. Nämä tuotteet ovat yleensä räätälöityjä tietyille asiakasryhmälle. Tunnusomaista näille on, että tarjonta ja jälkimarkkinakauppa on rajoitettua.

Osakkeet

Osakkeista tähän ryhmään kuuluvat kotimaiset ja ulkomaiset listaamattomat osakkeet ja niihin liittyvät merkintä-oikeudet. Osakesijoittamisen riskit liittyvät paitsi yleisiin riskeihin, joita ovat markkina- ja selvitysriski sekä Force Majeure- ja operatiivinen riski, myös yhtiön menestykseen liittyviin riskeihin. Ulkomaisiin osakesijoituksiin liittyy myös valuuttakurssiriski.

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että osakkeiden hinnat muuttuvat yleisen markkina-kehityksen seurauksena. Jälkimarkkinoilla osakkeiden kurssit eli arvot vaihtelevat kysynnän ja tarjonnan mukaan. Kurssiriski realisoituu, kun osakkeet myydään. Osakkeenarvonvaihteluun liittyvää yritysrisiä voi pienentää hajauttamalla useisiin eri osakkeisiin eri toimialoilla. Yleistä markkinariskiä voi pienentää hajauttamalla myös esimerkiksi korkokohteisiin.

Selvitysriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa vastapuoli ei kykene suoriutumaan velvoitteistaan ts. vastapuoli ei pysty toimittamaan kauppaan sisältyviä arvopapereita tai maksamaankauppahintaa sovittujen ehtojen mukaisesti huolimatta siitä että toinen osapuoli on täyttänyt omat sopimusvelvoit- teensa.

Force Majeure -riskeillä tarkoitetaan sopimuksista riippumattomia, ennalta arvaamattomia ja yli-voimaisia seurauksia aiheuttavia tekijöitä, jotka merkitsevät riskiä toiminnanjatkuvuudesta ja joista sopimusosapuolet eivät ole vastuussa. Force Majeure -riskejä voivat olla esimerkiksi vakavat luonnonkatastrofit, kapinat, lakot ja sotatilat. Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa merkittävästi arvopapereiden hintoihin tai mahdollisuuksiin käydä arvopaperikauppaa. Tämän seurauksena Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa myös osakekauppojen toteutusaikatauluun.

Operatiivisia riskejä voi aiheutua esimerkiksi ulkoisista tekijöistä ja teknologiasta tai henkilöstön, organisaation tai sisäisten prosessien puutteellisesta toiminnasta. Operatiivisiin riskeihin voidaan lukea myös mahdolliset henkilöstö- ja organisaatiomuutokset.

Osakkeen omistajalla eli osakkaalla on **riski menettää yritykseen sijoittamansa pääoma**, jos yritys tekee konkurssin. Suorat sijoitukset osakkeisiin vaativat huolellista perehtymistä osakemarkkinoihin ja sijoituskohteena oleviin yhtiöihin. Osakkeiden valintaongelmaa ja riskiä voi pienentää ostamalla yksittäisten osakkeiden sijasta sijoitusrahasto-osuuksia.

Listamattomille osakkeille ja merkintäoikeuksille on tyypillistä, että tietoa kyseisistä yhtiöistä on rajoitetusti saatavissa, eikä niillä ole toimivia jälkimarkkinoita.

Lisäksi ryhmään kuuluvat myös koti- ja ulkomaiset optiotodistukset ja henkilöstöoptiot, joita yritykset käyttävät pääsääntöisesti henkilökuntansa kannustimena. Luonteeltaan nämä ovat rinnastettavissa merkintäoikeuksiin, jotka oikeuttavat merkitsemään kyseisen yhtiön osakkeita ennalta määrättyllä hinnalla tulevaisuudessa. Optiotodistuksille ja henkilöstöoptioille on tyypillistä, että jos merkintäoikeutta ei käytetä eräpäivään mennessä, se muuttuu arvottomaksi. Myös informaation tarjonnassa ja jälkimarkkinakaupankäynnissä voi olla rajoituksia.

Nämä osaketuotteet sopivat kokeneille ja omatoimisille sijoittajille, jotka ovat valmiit seuraamaan aktiivisesti yksittäisten yritysten kurssikehitystä.

Muut

Ryhmään kuuluvat pörssissä noteerattavat warrantit ja sertifikaatit. Warranttien ja sertifikaattien riskit riippuvat tuotteiden kohde-etuudesta. Tuotteiden kohde-etuutena voi olla osake, osakeindeksi, valuutta tai hyödyke.

Warrantti antaa ostajalleen oikeuden, mutta ei velvollisuutta ostaa (ostowarrantti) tai myydä (myyntiwarrantti) kohde-etuus ennalta sovittuun hintaan eräpäivänä. Sijoittaja ei kuitenkaan osta tai myy itse kohde-etuutta, vaan mahdollinen voitto maksetaan rahana. Warranteista voi saada tuottoa sekä kohde-etuuden arvon noustessa että sen laskiessa. Sijoittaja voi ottaa näkemystä noususta tai laskusta, ja siten hyötyä niistä. Warranteissa on vipuvaikutus, eli kurssin noustessa ostowarrantin arvo nousee suhteessa enemmän kuin itse kohde-etuuden. Warranteilla voi myös suojautua nykyisten osakesijoitusten arvonlaskulta. Kauppaa käydään kuten osakkeilla.

Warrantti on suuririskinen sijoitus. Sijoittaja voi menettää koko sijoittamansa summan. Mitä halvempi warrantti on, sitä suurempi on yleensä kyseisen warrantin vipuvaikutus ja riski. Toisaalta warrantin osto on huomattavasti halvempaa kuin kohde-etuutena olevan osakkeen osto, mikä rajoittaa tappioriskiä. Kohde-etuuden hintariski on sama kuin kohde-etuuden suorassa omistuksessa, jossain tapauksissa lisäksi vipuvaikutuksella. Riskit liittyvät osakemarkkinoiden yleiseen kehitykseen ja kohde-etuuden menestykseen. Warrantteihin liittyy myös liikkeeseenlaskijariski.

Indeksisertifikaatti on Nordea Bank Oyj:n liikkeeseen laskema arvopaperi, jonka arvo määräytyy kohde-etuuden kehityksen perusteella. Indeksisertifikaatteja on kahdenlaisia; Bull ja Bear. Indeksisertifikaatti Bullin arvo seuraa kohde-etuuden kehitystä. Indeksisertifikaatti Bear liikkuu päinvastaiseen suuntaan kuin kohde-etuus. Nordean liikkeeseen laskemat indeksisertifikaatit noteerataan pörssissä, ja niillä käydään kauppaa samalla tavalla kuin osakkeilla.

Kohde-etuuden hintariski on sama kuin kohde-etuuden suorassa omistuksessa, jossain tapauksissa lisäksi vipuvaikutuksella. Riskit liittyvät osakemarkkinoiden yleiseen kehitykseen ja kohde-etuuden menestykseen. Sijoittaja voi menettää koko sijoittamansa summan, tällainen riski liittyy harvoin pelkän osakkeen oston. Sertifikaatteihin liittyy myös liikkeeseenlaskijariski.

Mikäli kohde-etuutena on osake tai osakeindeksi, liittyy niihin lisäksi seuraavat riskit: markkina- ja selvitysrisi sekä force majeure- ja operatiivinen riski sekä suorassa osakesijoituksessa yhtiön menestykseen liittyvä riski. Ulkomaisiin osakkeisiin liittyy myös valuuttakurssiriski.

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että osakkeiden hinnat muuttuvat yleisen markkinakehityksen seurauksena. Jälkimarkkinoilla osakkeiden kurssit eli arvot vaihtelevat kysynnän ja tarjonnan mukaan. Kurssiriski realisoituu, kun osakkeet myydään. Osakkeenarvonvaihteluun liittyvää yritysrisiä voi pienentää hajauttamalla useisiin eri osakkeisiin eri toimialoilla. Yleistä markkinariskiä voi pienentää hajauttamalla myös esimerkiksi korkokohteisiin.

Selvitysrisikillä tarkoitetaan tilannetta, jossa vastapuoli ei kykene suoriutumaan velvoitteistaan ts. vastapuoli ei pysty toimittamaan kauppiaan sisältyviä arvopapereita tai maksamaan kauppahintaa sovittujen ehtojen mukaisesti huolimatta siitä että toinen osapuoli on täyttänyt omat sopimusvelvoitteensa.

Force Majeure -riskeillä tarkoitetaan sopimuksista riippumattomia, ennalta arvaamattomia ja ylivoimaisia seurauksia aiheuttavia tekijöitä, jotka merkitsevät riskiä toiminnan jatkuvuudesta ja joista sopimusosapuolet eivät ole vastuussa. Force Majeure -riskejä voivat olla esimerkiksi vakavat luonnonkatastrofit, kapinat, lakot ja sotatilat. Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa merkittävästi arvopapereiden hintoihin tai mahdollisuuksiin käydä arvopaperikauppaa. Tämän seurauksena Force Majeure -riskien realisoituminen saattaa vaikuttaa myös osakekauppojen toteutusaikatauluun.

Operatiivisia riskejä voi aiheutua esimerkiksi ulkoisista tekijöistä ja teknologiasta tai henkilöstön, organisaation tai sisäisten prosessien puutteellisesta toiminnasta. Operatiivisiin riskeihin voidaan lukea myös mahdolliset henkilöstö- ja organisaatiomuutokset.

Osakkeen omistajalla eli osakkaalla on **riski menettää yritykseen sijoittamansa pääoma**, jos yritys tekee konkurssin. Suorat sijoitukset osakkeisiin vaativat huolellista perehtymistä osakemarkkinoihin ja sijoituskohteena oleviin yhtiöihin.

Kategoria C (Pääomaa suurempi tappioriski)

Ryhmä koostuu sijoitustuotteista, joihin liittyy pääomaa suurempi tappioriski. Tällaisia tuotteita ovat erilaiset johdannaistuotteet esim. optiot, termiinit ja futuurit, joiden avulla voidaan ostaa tai myydä jotakin kohdetta kuten indeksiä, valuuttaa, hyödykettä ym. tietyllä hinnalla tulevaisuudessa. Nämä tuotteet on tarkoitettu työkaluiksi sijoittajalle, jolla on näkemys markkinoiden kehityksen suunnasta ja joka haluaa optimoida sijoituksensa tuotto/-riski-suhdetta tai suojata sijoitussalkkuansa.

Näille sijoituksille on tyypillistä lyhyt sijoitusaika sekä suuri arvon vaihtelu. Näihin sijoituksiin liittyy myös pääomaa suurempi tappioriski, jonka vuoksi pankki tekee asiakkaan kanssa erillisen sopimuksen johdannaiskaupasta ja vaatii tarvittaessa sijoittajalta vakuuksia. Johdannaiset sopivat ammattimaiselle sijoittajalle, joka ymmärtää markkinoiden ja johdannaisten toiminnan ja on valmis ottamaan vastapainona hyvälle tuotto-odotukselle pääomaa suuremman tappioriskin.

Mikäli kohde-etuutena on osake tai osakeindeksi, liittyy niihin lisäksi seuraavat riskit: markkina- ja selvitysrishti sekä Force Majeure- ja operatiivinen riski sekä suorassa osakesijoituksessa yhtiön menestykseen liittyvä riski. Ulkomaisiin osakkeisiin liittyy myös valuuttakurssirishti.

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että osakkeiden hinnat muuttuvat yleisen markkinakehityksen seurauksena. Jälkimarkkinoilla osakkeiden kurssit eli arvot vaihtelevat kysynnän ja tarjonnan mukaan. Kurssirishti realisoituu, kun osakkeet myydään. Osakkeen arvonvaihteluun liittyvää yritysrishtiä voi pienentää hajauttamalla useisiin eri osakkeisiin eri toimialoilla. Yleistä markkinariskiä voi pienentää hajauttamalla myös esimerkiksi korkokohteisiin.

Selvitysriskillä tarkoitetaan tilannetta, jossa vastapuoli ei kykene suoriutumaan velvoitteistaan ts. vastapuoli ei pysty toimittamaan kauppaan sisältyviä arvopapereita tai maksamaan kauppahintaa sovittujen ehtojen mukaisesti huolimatta siitä että toinen osapuoli on täyttänyt omat sopimusvelvoitteensa.

Force Majeure -riskeillä tarkoitetaan sopimuksista riippumattomia, ennalta arvaamattomia ja ylivoimaisia seurauksia aiheuttavia tekijöitä, jotka merkitsevät riskiä toiminnan jatkuvuudesta ja joista sopimusosapuolet eivät ole vastuussa. Force Majeure -riskejä voivat olla esimerkiksi vakavat luonnonkatastrofit, kapinat, lakot ja sotatilat. Force Majeure -riskien realisoiduminen saattaa vaikuttaa merkittävästi arvopapereiden hintoihin tai mahdollisuuksiin käydä arvopaperikauppaa. Tämän seurauksena Force Majeure -riskien realisoiduminen saattaa vaikuttaa myös osakekauppojen toteutusaikatauluun.

Operatiivisia riskejä voi aiheutua esimerkiksi ulkoisista tekijöistä ja teknologiasta tai henkilöstön, organisaation tai sisäisten prosessien puutteellisesta toiminnasta. Operatiivisiin riskeihin voidaan lukea myös mahdolliset henkilöstö- ja organisaatiomuutokset.

Osakkeen omistajalla eli osakkaalla on **riski menettää yritykseen sijoittamansa pääoma**, jos yritys tekee konkurssin. Suorat sijoitukset osakkeisiin vaativat huolellista perehtymistä osakemarkkinoihin ja sijoituskohteena oleviin yhtiöihin.